

Grieken snakken

Zondag gaan de Grieken naar de stembus. Maar de meeste Atheners hebben wel wat anders aan hun hoofd dan de strijd om de politieke macht. De strijd om het dagelijks overleven heeft de overhand.

Shereen El Sherbini en
Jule Hinrichs
Athene

Het besef dat er zondagverkiezingen zijn, dringt niet overal door in de Griekse hoofdstad Athene. Sommige buurten zijn door de crisis zo verpauperd dat de strijd om het dagelijks overleven volledig de overhand heeft gekregen. In de straat Sofokleous, hartje Athene, gaat iedere middag om twaalf uur de gaarkeuken open. Voor het hek staat dan al een groep mensen zwijgzaam en in zichzelf gekeerd geduldig te wachten.

Vijftig meter verderop is een sociale supermarkt, van het Frans-Griekse supermarktcarn Carrefour-Marinopoulos samen met de gemeente Athene. In deze winkel kunnen de armste Grieken gratis boodschappen doen. Mensen komen met zakken vol naar buiten.

Een nog jonge man, beladen met Carrefour-zakken, zegt eerst niet van het bestaan van een sociale supermarkt af te weten, maar bij wat doorvragen zegt hij graag te zien dat het assortiment wordt uitgebreid. Een aantal dames van in de veertig wil niets zeggen en snelt met de blik op oneindig met de boodschappen weg. Dan loopt een vrouw met een rolstoel met een gehandicapte jongen voorbij. 'Mijn verdriet is te groot om te praten', zegt ze duidelijk geëmotioneerd. Resoluut loopt ze verder.

'Men schaamt zich en de meesten willen niet over hun persoonlijke situatie praten', zegt Christina Samartzi. Zij coördineert de binnenlandse projecten van Dokters van de Wereld dat in een nabije zijstraat een medische post heeft. 'Veel van de mensen die zich tot ons, de gaarkeuken en de supermarkt wendden, hadden een normaal leven, maar ze zijn door de crisis werkloos geworden en kunnen hun schulden en vaste lasten niet meer betalen.'

Ook op de stoep voor het medisch centrum hebben zich tientallen mensen verzameld. Een man met een mondkapje roept ze een voor een naar binnen. 'We hielpen hier altijd veel immigranten, maar tegenwoordig is de groep Grieken ook erg groot', zegt Samartzi. Bijna een derde van de bevolking, zegt ze, heeft

'Veel Grieken zijn door de crisis werkloos geworden en kunnen hun schulden en vaste lasten niet meer betalen'

De verkiezingen gaan zondag om 300 zetels in de Vouli, het parlement. Daarvan worden er 250 proportioneel verdeeld en gaan 50 zetels als bonus naar de grootste partij. In de praktijk betekent de bonus dat de grootste partij zo'n 38% van de stemmen nodig heeft om aan een absolute meerderheid in het parlement te komen. Er is een kiesdrempel van 3%. Als relatief veel partijen die drempel niet halen, kan de grootste partij al aan 34% à 35% genoeg hebben voor de absolute meerderheid. De belangrijkste partijen zijn:

naar verandering

Nea Dimokratia

Centrumrechtse partij van premier Antonis Samaras. Heeft afgelopen 2,5 jaar de toon gezet in de coalitie. Claimt Griekenland te hebben teruggebracht op pad van economische groei. Wil klus afmaken in samenwerking met geldschietters en Europese partners. Scoort zo'n 27% à 30% in de enquêtes.

Syriza

Los verbond van aantal linkse groeperingen onder leiding van de 40-jarige Alexis Tsipras. Wil einde maken aan saneringsbeleid, maar ook band met eurozone behouden. Zet in op forse afschrijving buitenlandse schuld, waarvan andere eurolanden in koor zeggen dat die er niet komt. Slaat laatste weken iets minder radicale toon aan. In enquêtes op 30% à 32%.

Onafhankelijke Grieken

Populistische rechtse afsplitsing van Nea Demokratia. Partij lijkt kiesdrempel net wel of net niet te halen.

To Kinima, 'de beweging'

Eerder deze maand opgerichte nieuwe socialistische beweging van oud-premier Giorgos Papandreou die uit Pasok stapte vanwege een te rechtse koers. Kan rol vervullen in een coalitie, maar zit in enquêtes net onder kiesdrempel.

To Potami, 'de rivier'

Nieuwe gematigd linkse partij van tv-presentator Stavros Theodorakis. Onduidelijk welke rol de partij in eventuele coalitie kan en wil spelen. In enquêtes tussen 5% à 6%.

Pasok

Sterk in electoraal verval geraakte sociaaldemocratische partij. Maakt deel uit van coalitie. Partijleider Evangelos Venizelos is vicepremier en minister van buitenlandse zaken. Hij wil alleen samen met andere partijen in coalitie met Syriza stappen. Scoort rond 5%.

KKE

Orthodox communistische partij. In 1918 opgericht. Zal niet in een coalitie stappen. Zo'n 5%.

Gouden Dageraad

Fascistoïde partij waarvan leider Nikos Michaloliakos gevangengen zit na moord door aanhanger van zijn partij op een linkse rapper. Niet in een coalitie, 4% à 5% van het electoraat.

geen ziektekostenverzekering meer en dus ook geen toegang tot medische hulp en medicijnen. 'In Griekenland kun je maximaal een jaar een werkloosheidsuitkering krijgen, daarna vervalt de ziektekostenverzekering. Men is daarna volledig op liefdadigheid en op steun uit de familie aangewezen.'

Volgens Dimitris Tsigos is er helemaal verkeerd bezuinigd: 'Er zijn vrijwel alleen grove maatregelen genomen die iedereen raken en de problemen zijn niet gericht aangepakt.' Tsigos is 37 jaar en eigenaar van een goedlopend softwarebedrijf en voorzitter van de Europese Federatie van Jonge Ondernemers.

Hij zegt weinig te moeten hebben van het linkse Syriza dat volgens alle enquêtes de verkiezingen gaat winnen, maar goed te begrijpen waarom deze partij zo veel aanhang wint met de belofte een einde te maken aan het harde saneringsbeleid. Syriza wil het minimumloon drastisch verhogen en trekt voor tal van maatregelen op sociaal vlak € 12 mrd uit. De centrumrechtse regeringspartij Nea Dimokratia van premier Antonis Samaras hamerde in de campagne op de grote financiële risico's die Syriza zou willen nemen. Met misschien wel als uiterste consequentie dat Griekenland de euro moet opgeven.

'Alle verhalen van Syriza over de Griekse oligarchen en het systeem dat corrupt is, zijn voor honderd procent waar', zegt Tsigos. 'De families die de economie in handen hebben zijn erin geslaagd aan de macht te blijven, dat heeft ertoe geleid dat de gevolgen van de crisis heel oneerlijk verdeeld zijn. De middenklasse heeft een enorme tik gehad en de rijken zijn nog rijker geworden. In een groeiende economie is dat misschien geen issue, maar in een sterk krimpemde als deze is dat hét grote issue.'

Tsigos is teleurgesteld in de Europese instituties: 'Ik ben verbaasd over het niveau van tolerantie ten aanzien van de corruptie. Niemand op de lijst van Lagarde — een lijst met Grieken die geld op buitenlandse bankrekeningen hebben staan, red. — is gepakt. Jullie snappen echt niet hoe het hier werkt. Je moet Latijns-Amerikaans of Noord-Afrikaans denken om de Griekse corruptie te begrijpen. Die zit overal: in de defensie, de bouw, gezondheidszorg, het onderwijs en de kerk. Waarom heeft Europa geen bezwaar gemaakt tegen de idioot hoge uitgaven voor defensie van Griekenland? Die zijn per hoofd van de bevolking veruit het hoogst in Europa. En dat voor een failliet land.'

Tsigos zegt onmogelijk op Syriza te kunnen stemmen: 'Maar ik hoop dat ze het land minder corrupt maken. Op dat punt kunnen zij een goede rol spelen. Ik zou graag op een liberale partij stemmen, die is er niet, dus stem ik blanco.'

'Waarom heeft Europa geen bezwaar gemaakt tegen de idioot hoge uitgaven voor defensie? En dat voor een failliet land'

“
'Alle verhalen van Syriza over corruptie zijn waar'

Ondernemer
Dimitris Tsigos

“
'Grieken doen altijd water bij de wijn. Dat is de cultuur'

Politicus
Panos Skourletis

“
'De meeste willen niet over hun situatie praten'

Hulpverlener
Christina Samartzi

men, die is er niet, dus stem ik blanco.' Panos Skourletis is kandidaat voor Syriza en gaat ervan uit zeker in het parlement te komen. De grote vraag die iedereen stelt, is hoe compromisbereid Syriza is. Hoe snel wil men het eigen programma uitvoeren? Als echt wordt aangestuurd op een snelle breuk met het huidige beleid, is een harde confrontatie met Europa te verwachten. Op de vraag aan Skourletis naar de bereidheid tot compromissen suggereert hij dat ook Europa moet bewegen: 'Wij Grieken doen altijd water bij de wijn. Dat is een onderdeel van onze cultuur. Dus als jullie dat nu ook eens doen... Wij willen niet dronken worden.'

Een bankier die anoniem wil blijven, zegt: 'Het is onmogelijk op voorhand te zeggen hoeveel water ze bij de wijn zullen doen. Alle mogelijkheden, van geen concessies tot heel veel concessies, lijken op voorhand even waarschijnlijk. We weten het echt niet. Het kan uit de hand lopen en een chaos worden, het kan ook gebeuren dat Syriza vrij snel weer bij zinnen komt. Hoeveel indruk zal een eerste koude douche in Brussel maken? De strategie van Syriza eindigt komende zondag. Ze snappen echt niet welke financiële beperkingen er zijn.'

Na het nieuws dat er in december € 3 mrd van spaarrekeningen is gehaald, is er vrees voor een bankrun. De bankier wil geen indicatie geven over de verdere uitstroom van geld in januari. Hij zegt alleen dat het voorsnel nog geen dramatische vormen aanneemt.

Skourletis van Syriza zegt te beseffen dat je een maatschappij niet alle veranderingen kunt opleggen. 'Sommige dingen kun je niet alleen. Je kunt niet van bovenaf sturen. Wij geloven in een actieve participatiemaatschappij. Maar we zijn natuurlijk niet liberaal in die zin dat we ons volledig verbinden met de markt. Als wij de families willen aanpakken, staat 99% van de Grieken achter ons. Je moet er de politieke wil voor hebben. Het is deels een kwestie van de wetgeving aanpassen, bijvoorbeeld de mediawet. Nu worden de regerende partijen gechanteerd door de eigenaren van de media en kunnen ze de wet niet aanpassen. Er is nu voor Griekenland een goede kans om de corruptie aan te pakken.'

Hij zegt nog goede hoop te hebben op een absolute meerderheid voor zijn partij. 'Lukt dat niet, dan willen we niet in een coalitie met partijen die verantwoordelijk waren voor het huidige beleid.' Hij erkent dat er dan weinig kandidaten overblijven. Dat zijn alleen To Potami, dat nieuw is, en de rechtse populistische van de Onafhankelijke Grieken, die met Syriza alleen het felle verzet tegen het saneringsbeleid gemeen hebben.

De jonge ondernemer Tsigos voorziet een absolute meerderheid voor Tsipras: 'De mensen straffen Samaras af.' Hij zegt er vertrouwen in te hebben dat op lange termijn veranderingen ten goede volgen. 'Maar laten we hopen dat daar geen catastrofe aan voorafgaat. Een terugkeer van de drachme zou een ramp zijn.'

